

تأثیر مالیات بر شرکت ها بر سرمایه گذاری بخش خصوصی

با استفاده از رهیافت کرانه ها

تانیا خسروی^۱

جمشید پژویان^۲

پذیرش: ۱۳۹۲/۰۹/۱۴

دریافت: ۱۳۹۲/۰۷/۱۰

چکیده

سرمایه گذاری از عوامل مؤثر بر رشد و توسعه اقتصادی می باشد. لذا توجه به رشد و گسترش سرمایه گذاری بخش خصوصی و عوامل مؤثر بر آن حایز اهمیت است. مالیات بر شرکت ها علاوه بر منبع کسب درآمد برای دولت، بر سرمایه گذاری بخش خصوصی اثرگذار می باشد. لذا در این مطالعه اثر مالیات بر شرکت ها بر سرمایه گذاری بخش خصوصی بررسی گردیده است. روش جمع آوری اطلاعات و آمار به صورت کتابخانه ای بوده و براساس آمارهای سری زمانی ۸۹-۱۳۵۳ که از بانک مرکزی و اداره کل امور مالیاتی، اخذ گردیده، در قالب یک الگو سرمایه گذاری نئوکلاسیکی، تأثیر متغیرهای توضیحی سرمایه گذاری بخش دولتی، مالیات بر شرکت ها، تورم، نرخ بهره، تسهیلات و دو متغیر مجازی سیاست های اصلاحی دولت و صندوق ذخیره ارزی بر سرمایه گذاری بخش خصوصی، با استفاده از روش اقتصادسنجی ARDL^۳، با توجه به معیار شوارتز بیزین با استفاده از رهیافت کرانه ها برای اقتصاد ایران، برآورد گردید. مالیات بر شرکت ها، تورم و نرخ بهره رابطه منفی با سرمایه گذاری بخش خصوصی داشته، اما سرمایه گذاری بخش دولتی، تسهیلات، سیاست های تعدیل و صندوق ذخیره ارزی، تأثیر مثبت بر روی سرمایه گذاری خصوصی داشته اند. با توجه به رابطه معکوس میان سرمایه گذاری و مالیات بر شرکت ها، اعمال معافیت های مختلف مالیاتی در بحث مالیات بر شرکت ها، تعیین نرخ استهلاك بیش از نرخ استهلاك واقعی اقتصادی، سرعت بخشیدن به استهلاك قابل قبول، استفاده از نرخ نزولی مالیات بر شرکت ها پس از چند نرخ تصاعدی و به طور کلی بازنگری در قوانین مالیاتی، اعمال سیاست هایی که باعث کاهش تورم و نرخ بهره گردد، در جهت تشویق سرمایه گذاری می تواند مؤثر واقع گردد.

واژگان کلیدی: مالیات بر شرکت ها، سرمایه گذاری بخش خصوصی، ARDL

JEL: H20, H21

۱. دانش آموخته مقطع دکتری اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

کرمانشاه، (نویسنده مسئول) Email: ta_khosravy@yahoo.com

۲. استاد تمام دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی، استاد اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

3. Autoregressive Distributed Lag Model

۱- مقدمه

با تکامل مناسبات و تحولات اجتماعی در جوامع انسانی، لزوم توجه به حدود و وظایف و اختیارات دولت ها، از اهمیت خاصی برخوردار است، با عنایت به اینکه کارایی بخش خصوصی بیشتر بوده و دولت ها در حال کوچک شدن می باشند، اما به هر حال چه در دولت های روبه گسترش و چه در دولت هایی که به سمت کوچک شدن می روند؛ قطعاً نیاز به درآمدهای مناسب وجود دارد. مالیات ها مهمترین، منبع کسب درآمد برای دولت می باشند، علاوه بر آن ابزار مهم به کارگیری سیاست های مالی دولت نیز می باشند، از آنجا که مالیات ها، تخصیص منابع را تحت تأثیر قرار می دهند، آثار مهمی بر متغیرهای واقعی اقتصادی خواهند داشت. هدف دولت از وضع مالیات بر پایه های مختلف مالیاتی، صرفاً کسب درآمد بیشتر نیست، به همین دلیل در وضع مالیات بر هر پایه ای باید مقولات مربوط به آثار اقتصادی آن مورد توجه قرار گیرد و ترکیبی از مالیات ها را انتخاب نماید که آثار تخریبی کمتر داشته باشند، که در مجموع، اضافه بار مالیاتی را کاهش دهد. یکی از انواع مالیات های مستقیمی که اثرات مهمی بر متغیرهای واقعی اقتصاد به جا خواهد گذاشت، مالیات بر شرکت ها می باشد. در عمده کشورهای جهان، مالیات بر شرکت ها، بخش قابل توجهی از درآمد مالیاتی دولت را تشکیل می دهند. مالیات بر شرکت ها، به طور عمده، مالیات بر سود است که تخریب آن کمتر از مالیات بر پایه های دیگر مالیاتی است. همچنین مالیات بر شرکت ها بر اساس اصل فایده در پرداخت مالیات می باشد، شرکت ها در بسیاری موارد، از کالا و خدمات فراهم شده به وسیله دولت، بهره بیشتری می برند، در نتیجه بهای آن را با مالیاتی مجزا باید بپردازند. این نوع مالیات بر متغیرهای واقعی اقتصاد، از جمله سرمایه گذاری و تولید، تأثیر خواهد گذاشت. اینکه مالیات بر شرکت ها، چه آثاری بر ساختار اقتصاد، سرمایه گذاری و رشد، دارد؛ بسیار حایز اهمیت می باشد. یکی از مشکلات جدی اقتصاد ایران، سرمایه گذاری اس، به خصوص سرمایه گذاری بخش خصوصی که تمایل به این امر، تحت تأثیر عوامل مختلف، بسیار پایین است و مالیات بر شرکت ها می تواند این عدم تمایل را تشدید نماید. از آنجا که تغییرات سرمایه گذاری آثار مهم اقتصادی، اجتماعی و... دارد و کاهش آن لطمات جبران ناپذیری در اقتصاد و اجتماع به بار خواهد آورد و افزایش آن سبب کاهش بیکاری «که زیان های اجتماعی فراوان و عمیق به دنبال دارد» می گردد.

لذا نظریه‌های سرمایه‌گذاری و عوامل مؤثر بر آن مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

۲- مبانی نظری

۲-۱- نظریه‌های سرمایه‌گذاری

۲-۱-۱- نظریه یا اصل شتاب

اصل شتاب پیش از اینکه یک نظریه کامل سرمایه‌گذاری باشد، یک توضیح از سیکل‌های تجاری بوده است، به ویژه توسط هارود^۱، برای تحلیل سیکل‌های تجاری به کار برده شده و توسط ساموئلسون^۲، ارتباط متقابل بین اصل شتاب و مفهوم ضریب تکاثر، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۲-۱-۲- نظریه نئوکلاسیکی سرمایه‌گذاری

نظریه نئوکلاسیک سرمایه‌گذاری که توسط جورگنسون^۳ در دهه ۱۹۶۰ مطرح شد، به دنبال آن بود که رفتار سرمایه‌گذاری را با استفاده از نظریه بهینه‌سازی متعارف در اقتصاد خرد توضیح دهد، همچنین نظریه کامل‌تری نسبت به نظریات شتاب و نظریه کینز باشد. اساس این نظریه نئوکلاسیک سرمایه‌گذاری، آن است که برای تعیین موجودی مطلوب سرمایه‌نیاز به توسل به فروض غیر واقعی مانند ثابت بودن نسبت سرمایه به تولید نیست، بلکه موجودی مطلوب سرمایه با استفاده از اصول بهینه‌سازی تولید در اقتصاد خرد قابل استخراج است.

۲-۱-۳- نظریه سرمایه‌گذاری q

در سال ۱۹۲۶، نظریه‌ای برای تحلیل سرمایه‌گذاری توسط جیمز توبین^۴ ارائه شد که عمدتاً بر بازار سهام و قیمت‌گذاری سهام در آن تمرکز دارد. این نظریه، دیدگاهی را در مورد تصمیمات سرمایه‌گذار، در انتخاب پروژه سرمایه‌گذاری مطرح می‌کند که در

-
1. Harrod
 2. Samuelson
 3. Jorgenson
 4. Tobin

مقایسه با الگو اصلی شتاب عقلایی تر به نظر می‌رسد، بدین معنی که این نظریه به طور اجمال به سه جنبه فراموش شده در الگو اصل شتاب اشاره می‌کند. یکی از این موارد مسئله وقفه‌ها و هزینه‌های تعدیل است که در زمان سرمایه‌گذاری این محدودیت‌ها باید در نظر گرفته شود. دومین نکته مربوط به شکل‌گیری انتظارات مربوط به هزینه‌ها و دریافت‌های آینده است و بالاخره سومین نکته، ناظر بر ریسک و ارزیابی آن توسط بازار است.

۲-۱-۴- الگوی جریان نقدی سرمایه‌گذاری

تفاوت الگو جریان نقدی با الگوهای قبلی سرمایه‌گذاری در تشخیص این واقعیت نهفته است. که سرمایه‌گذاران به سه منبع اصلی وجوه مالی متکی‌اند. جریان نقدی داخلی، اوراق قرضه و فروش سهام و اینکه هزینه استفاده هر یک از این منابع، میزان درآمد و بازدهی این منابع را نشان می‌دهد. جریان نقدی برای بنگاه‌های اقتصادی در واقع از سود بعد از پرداخت مالیات به اضافه ذخیره استهلاک صورت می‌گیرد، که با پرداخت سود سهام کمتر به سهامداران تأمین مالی می‌شود.

۲-۱-۵- الگوی خود همبستگی

شیوه الگوی خود همبستگی بر پایه عدم به کارگیری تولید، قیمت‌ها یا مالیات‌ها برای توضیح مخارج سرمایه‌گذاری مبتنی است، سرمایه‌گذاری با یک تأخیر از طریق مخارج سرمایه‌گذاری گذشته توضیح داده می‌شود. نتایج مطالعات در نظریه‌های سرمایه‌گذاری کلاسیکی، نتوکلاسیکی و کینزی نشان می‌دهد که انواع گوناگون نظریه‌های سرمایه‌گذاری که برای مسایل متفاوتی تنظیم و طراحی شده‌اند در واقع مکمل یکدیگر بوده و تناقضی بین آنان وجود ندارد. به طور کلی از مجموعه نظریات سرمایه‌گذاری استنتاج می‌شود که، ادبیات اقتصادی سرمایه‌گذاری کاملاً غنی است و انواع مختلف این الگوها با درصدی از موفقیت برای کشورهای مختلف به کار گرفته شده است.

۲-۲- عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری یکی از مهمترین اجزای تقاضای کل است که نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در نوسانات اقتصادی و رشد اقتصادی یک کشور ایفا می‌کند، در نظریه‌های تقاضای کل، مصرف‌روند با ثباتی را طی می‌کند و مخارج دولتی نیز یک متغیر سیاست‌گذاری است که

کنترل آن در دست دولت قرار دارد، بنابراین تنها متغیر پر تلاطم تقاضای کل که نقش عمده‌ای در ایجاد نوسانات دارد، سرمایه‌گذاری خصوصی است، لذا شناخت رفتار سرمایه‌گذاری و عوامل مؤثر بر آن، بسیار مورد توجه اقتصاددانان و سیاست‌گذاران بوده است. در ادبیات اقتصادی، بحث سرمایه‌گذاری بسیار غنی بوده و سرشار از منابع نظری تجربی در کشورهای توسعه‌یافته است. به دلیل ساختار متفاوت کشورهای توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته با توجه به اینکه بعضی از فروض اساسی لازم در تحلیل رفتار بهینه سرمایه‌گذاری مانند وجود بازارهای مالی نسبتاً کارا و عدم کنترل‌های شدید توسط دولت در کشورهای توسعه‌نیافته فراهم نمی‌باشد، همچنین نظریه‌های سرمایه‌گذاری موجود بیشتر به تحلیل سرمایه‌گذاری خصوصی می‌پردازند و بحث‌چندانی از سرمایه‌گذاری دولتی به عمل نمی‌آید، حال آنکه در کشورهای توسعه‌نیافته، دولت نقش قابل توجهی در تشکیل سرمایه‌گذاری دارد؛ لذا تحلیل دقیق اقتصاد خرد در مباحث مربوط به سرمایه‌گذاری، در کشورهای در حال توسعه‌ای مثل ایران امکان‌پذیر نمی‌باشد. اما با تکیه بر مباحث نظری مطرح شده و مطالعات تجربی صورت گرفته برای کشورهای توسعه‌نیافته عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری که در مطالعات انجام شده در این کشورها بیشتر مورد تأیید قرار گرفته‌اند، در نظر گرفته شده است.

۲-۲-۱- سرمایه‌گذاری دولتی

براساس مبانی نظری این متغیر از طریق تأثیری که به طور مستقیم بر روی بازدهی سرمایه‌گذاری خصوصی به جا می‌گذارد، بر سرمایه‌گذاری خصوصی تأثیر خواهد داشت. در مورد اینکه مخارج دولتی، چه به صورت مخارج سرمایه‌ای و چه به صورت مخارج مصرفی از نظر مالی، باعث جانشینی مخارج سرمایه‌گذاری خصوصی می‌شود، هیچ تردیدی وجود ندارد. سرمایه‌گذاری دولتی باعث جانشینی مخارج سرمایه‌ای دولت به جای مخارج سرمایه‌ای خصوصی می‌شود و مخارج سرمایه‌ای دولتی یک نوع برون‌رانی به همراه دارد، اما سرمایه‌گذاری دولتی در امور زیربنایی مانند بزرگراه‌ها، فرودگاه‌ها، سیستم‌های آب‌رسانی و غیره، دارای یک رابطه مکمل با سرمایه‌گذاری خصوصی می‌باشد. به طور کلی متغیر مخارج دولت به نفع زیرساخت‌های اساسی (جاده، بنادر، پل‌ها، ارتباطات، آموزش و پرورش، بهداشت و...) باعث افزایش عرضه مؤثر سرمایه و نیروی کار می‌گردد، سرمایه

گذاری دولتی بالاتر در چنین مواردی، بازدهی و بهره وری سرمایه گذاری خصوصی را افزایش می دهد و از این طریق در واقع به جای برون رانی^۱، سرمایه گذاری خصوصی توسط سرمایه گذرای دولتی عملاً درون رانی^۲ وجود دارد، که این گونه سرمایه گذاری دولتی منجر به تشویق سرمایه گذاری خصوصی می گردد.

۲-۲-۲- مالیات بر شرکت ها

یکی از پایه های عمده مالیات های مستقیم مالیات بر درآمد شرکت ها می باشد که شامل مالیات بر شرکت های دولتی و مالیات بر شرکت های غیر دولتی می باشد. صورت عمده اعمال مالیات بر سود، در مورد شرکت ها می باشد و در عمده کشورهای جهان، مالیات بر شرکت ها بخش قابل توجهی از درآمد مالیاتی دولت را تشکیل می دهد. شرکت یکی از راه هایی است که افراد مالکیت بر دارایی ها را به دست می آورند. در نتیجه مالیات بر درآمد شرکت ها مانند مالیات بر درآمد صاحبان شرکت ها یا بر عوامل آنهاست. اگر عوامل تولید از بخش شرکت ها به غیر شرکت ها بتوانند جا به جا شوند مالیات به کل اقتصاد منتقل می شود، از جهت دیگر چون در عمده کشورها مالیات بر مجموع درآمدها وجود دارد، مالیات بر شرکت ها یک مالیات مضاعف محسوب می گردد. عده ای موافق مالیات بر شرکت ها بوده ، اعتقاد دارند که به فعالیت شرکت ها به صورت مجزا می توان نظر افکند و نباید مالیات بر شرکت ها به مثابه مالیات بر درآمد یا دیگر درآمدهای مالیاتی باشد. مالیات بر شرکت ها به طور عمده مالیات بر سود است که تخریب آن کمتر از مالیات بر پایه های دیگر مالیاتی است. وجود شرکت های بسیار بزرگ که سهام داران، کنترل چندان بر آنها ندارند دلیل دیگری برای طرفداران مالیات بر شرکت هاست که برای این شرکت ها ویژگی دیگری غیر از مجموعه سهامداران آن قایل می شوند. مخالفین مالیات بر شرکت ها بیان می کنند که مالیات بر شرکت ها توسط افراد پرداخت می شود و هرگز نمی توان تصور نمود که شخصیت حقوقی یا فیزیکی یک شرکت مالیات پردازد، موافقین در مقابل، به جنبه مالیات بر سود در مورد شرکت ها تأکید می کنند که چون این مالیات بر سود است به مصرف کنندگان و مزد بگیران منتقل نمی شود. مالیات بر شرکت ها بر اساس اصل فایده در

1. Crowding out
2. Crowding in

پرداخت مالیات می‌باشد، شرکت‌ها در بسیاری از موارد از کالا و خدمات فراهم شده به وسیله دولت بهره بیشتری می‌برند، در نتیجه بهای آن را با مالیاتی مجزا باید پردازند. همچنین مالیات بر شرکت‌ها به عنوان ابزار کنترلی می‌باشد که اثراتی همچون کنترل انحصار، محدودیت در اندازه بنگاه، تأثیر بر سرمایه‌گذاری و تأثیر بر پس انداز را دارا می‌باشد. مالیات بر سود شرکت‌ها، در ساختار مالی (پرتفولیو) شرکت اثر می‌گذارد و از طرف دیگر در سطح تولید، قیمت بازار و تکنیک تولید، می‌تواند اثر گذار باشد. این مالیات می‌تواند در مقدار سود توزیع شده، وام دریافتی، توسعه افقی و عمودی، تمرکز، سهام و... اثر گذار باشد؛ بازده خالص سرمایه را کاهش داده و در نهاده‌بری تولید، اثربخش می‌باشد، همچنین هزینه استفاده از سرمایه را افزایش می‌دهد و از این نظر تأثیر منفی روی سرمایه‌گذاری و تولید خواهد داشت. مالیات بر شرکت‌ها، در شرایط سود خالص، که به سود مارشالی شهرت دارد؛ هیچ تأثیری بر سرمایه‌گذاری و سطح تولید، نخواهد داشت؛ اما در شرایط حضور سود ناخالص، بر جریان حقیقی شرکت، یعنی بر سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد. نحوه برخورد مالیات با سرمایه‌گذاری و درآمد سرانه، اثرات قابل ملاحظه‌ای برای هزینه استفاده از سرمایه دارد؛ هزینه سرمایه‌گذاری، موجودی سرمایه مطلوب و ظرفیت تولیدی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. معافیت استهلاک نیز، هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد، بنابراین هر چقدر استهلاک بیشتر باشد، نرخ مؤثر مالیاتی کمتر خواهد بود و صرفه جویی مالیاتی برای سرمایه‌گذاری بیشتر می‌شود. چنانچه سرمایه‌گذاری‌ها نسبت به هم متفاوت و طول عمر مختلفی داشته باشند، ترکیبات مختلف مالیات و نرخ استهلاک، بر تخصیص منابع و سرمایه‌گذاری مؤثر خواهد بود. اگر استهلاک سریع باشد، هرچه سرمایه‌گذاری بلندمدت‌تر، سود بیشتر است و نرخ مؤثر مالیاتی کمتر خواهد بود، در نتیجه روند سرمایه‌گذاری تغییر کرده و جریان سرمایه‌گذاری به سمت سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت حرکت خواهد نمود. دولت با اعمال معافیت‌های مختلف مالیاتی، تعیین نرخ استهلاک بیش از استهلاک واقعی اقتصادی، یا با سرعت بخشیدن به استهلاک قابل قبول، باعث تشویق سرمایه‌گذاری می‌گردد، که این مسئله ممکن است درآمد مالیاتی را در دوره مورد نظر کاهش دهد، اما با تشویق و افزایش در سرمایه‌گذاری، درآمدهای مالیاتی آینده افزایش خواهد یافت.

براساس مبانی نظری، مالیات بر شرکت‌ها بر سطح تولید و سرمایه‌گذاری تأثیر دارد.

مالیات بر شرکت ها بر جریان حقیقی شرکت یعنی بر سرمایه گذاری تأثیر می گذارد. از نظر نظری سرمایه گذاری تا زمانی ادامه دارد و انجام می شود که:

$$\begin{aligned} p \cdot \frac{dF}{dK} &\geq r + y \\ p \cdot MP_k &\geq r + y \\ V \cdot MP_k &\geq r + y \end{aligned} \quad (1)$$

باشد، که در آن:

$MP_k = \frac{dF}{dK}$ تولید نهایی سرمایه، VMP_k تولید نهایی سرمایه، P نرخ تنزیل، y نرخ استهلاک اقتصادی

حال چنانچه مالیات بر سرمایه برقرار شود خواهیم داشت:

$$\begin{aligned} p \cdot \frac{dF}{dK} &\geq r(1+tc) + y \\ V \cdot MP_k &\geq r(1+tc) + y \end{aligned} \quad (2)$$

روشن است که با فرض ثابت بودن P ، r ، $\frac{dF}{dK}$ ، y و با مقایسه معادلات (۱) و (۲) ملاحظه می گردد؛ با ورود مالیات، میزان سرمایه گذاری تحت تأثیر قرار می گیرد.

۲-۲-۳- تورم

تورم به عنوان اساسی ترین معضلات در طول حیات اقتصادی هر کشور شناخته می شود. تورم، افزایش مداوم در سطح عمومی قیمت ها یا کاهش مستمر در قدرت خرید پول یک کشور می باشد که هزینه های جدی بر جامعه تحمیل خواهد کرد. تورم ملایم و نه چندان زیاد پدیده ای طبیعی بوده و به نظر می رسد اختلالی در تصمیم گیری سرمایه گذاری خصوصی ایجاد نمی کند، موقتاً نرخ سود و سهم صاحبان بنگاهها را افزایش داده و شرایط مساعدی برای پس انداز و به تبع آن سرمایه گذاری فراهم می کند و تورم از نظر تغییر توزیع درآمد به نفع صاحبان سود و از کانال ایجاد پس انداز، شرایط مساعدی برای سرمایه گذاری فراهم می کند. این پدیده در سطوح بالا، علاوه بر آنکه نظام قیمت ها را مختل می کند، باعث کاهش پس اندازها، از بین رفتن انگیزه های سرمایه گذاری، فرار سرمایه از بخش دولتی به سمت فعالیت های سفته بازی و دلالی می گردد، ریسک فعالیت های

اقتصادی را افزایش می دهد اما برای فعالیت های تجاری و خدماتی زود بازده به همراه افزایش ریسک، نرخ بازدهی را به شدت افزایش می دهد، که این فعالیت ها محتاج سرمایه در گردش هستند. تورم، ارزش فعلی سرمایه گذاری هایی که با چند دوره تأخیر به بازدهی می رسند را کاهش می دهد و باعث ضرر و زیان به سرمایه گذاری های دیر بازده می شود. تورم و تغییرات زیاد آن موجب عدم اطمینان و در نتیجه سلب انگیزه و تأخیر در تصمیم گیری برای سرمایه گذاری می شود و تخصیص منابع را دچار اختلال می کند، همچنین به سوددهی سرمایه گذاری تأثیر منفی دارد.

۲-۲-۴- نرخ بهره

برای نشان دادن رابطه سرمایه گذاری و نرخ بهره دو روش مطرح می باشد که مبتنی بر ارزیابی پروژه های سرمایه گذاری است، یکی روش ارزش فعلی خالص که به ایروینگ فیشر نسبت داده می شود و دیگری روش کارایی نهایی سرمایه گذاری است که توسط کینز مطرح شده است.

۲-۲-۴-۱- روش ارزش فعلی خالص

در این روش سود یا ارزش فعلی خالص یک پروژه محاسبه گردید و ضمن نتیجه گیری در مورد قابل اجرا بودن آن، امکان مقایسه با پروژه های دیگر را نیز فراهم می نماید.

۲-۲-۴-۲- روش یا معیار کارایی نهایی سرمایه گذاری

این روش در ارزیابی سرمایه گذاری معیار کینز می باشد، در این روش از جریان درآمدها و هزینه های یک پروژه در طول عمر مفید آن در مورد سودآور بودن یا نبودن پروژه اظهار نظر می شود. کینز پیشنهاد می کند که به جای تبدیل کردن ارزش فعلی درآمدها و هزینه ها با استفاده از نرخ بهره بازار (r)، باید نرخ تنزیل را قرارداد که ارزش فعلی خالص پروژه صفر شود، یا ارزش فعلی درآمدها منهای هزینه اجرای پروژه برابر با هزینه یا سرمایه اولیه پروژه شود.

۲-۲-۵- سرمایه گذاری خصوصی، تسهیلات و اعتبارات

در تأثیر اعتبارات و تسهیلات در قالب سیاست های پولی بر سرمایه گذاری خصوصی، تردیدی وجود ندارد و نقش سیاست پولی در تشویق سرمایه گذاری خصوصی حایز اهمیت می باشد.

۲-۲-۶- سیاست های اصلاحی دولت

سیاست های دولت، متغیرهای واقعی و نرخ سرمایه گذاری در اقتصاد را تحت تأثیر قرار می دهد، آنچه از الگوهای رشد درون زا نمایان می شود، این است که تغییر دایمی در سیاست های دولت، تغییرات دایمی در نرخ های رشد، در اقتصاد، ایجاد می کند. تغییر در سیاست های اقتصادی، نقش مهمی در سهم سرمایه فیزیکی و انسانی دارد، هر سیاستی که زمان صرف شده توسط شخص، برای کسب مهارت را افزایش دهد، منجر به افزایش دایمی در رشد محصول سرانه هر کارگر می شود و سرمایه گذاری را افزایش می دهد. اصلاحات بخش مالی، زمانی مناسب خواهد بود، که به رشد سرمایه گذاری کمک نماید، یک بخش مالی توسعه یافته، به رشد سرمایه گذاری کمک می نماید. اصلاحات بخش مالی، اصلاح پولی، ارزی، آیین نامه ای و ساختاری، اصلاح نظام نرخ بهره و عملیات پولی مثل آزادسازی نرخ بهره، افزایش استقلال بانک مرکزی و شیوه های کنترل پولی، توسعه بخش بانکی، بستر سازی مناسب برای رقابت بازارهای بین المللی، توسعه بازارهای ارزی خارجی و... را برمی گیرد.

۲-۲-۷- صندوق ذخیره ارزی

این صندوق اهدافی نظیر ایجاد ثبات در میزان درآمدهای حاصل از فروش نفت خام و تبدیل دارایی های حاصل از فروش نفت خام به دیگر انواع ذخایر و توسعه فعالیت های تولیدی و سرمایه گذاری و تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح های تولیدی و کارآفرینی بخش غیردولتی و فراهم نمودن امکان تحقق فعالیت های پیش بینی شده در برنامه را مدنظر قرار می دهد.

۳- پیشینه تحقیق

باستوس^۱ و همکارانش (۲۰۰۴) به وسیله داده های مقطعی از ۸۳ شرکت در سال های ۱۹۹۵-۱۹۸۵ استفاده کردند. هزینه سرمایه برای بنگاه تولیدی را محاسبه نمودند و به این نتیجه رسیدند که مالیات ها تأثیر کمی بر موجودی سرمایه مطلوب می گذارند و دلیل آن، معافیت های مالیاتی است که بر سود و استهلاک واقع می گردد.

ورداوا^۲ (۲۰۰۴)، معادلات سرمایه گذاری شیلی را با استفاده از داده های سالانه برای سال های ۲۰۰۳-۱۹۷۵ با روش OLS، تخمین زد. سرمایه گذاری بخش خصوصی به صورت درصدی از موجودی سرمایه و یک بار دیگر نیز به عنوان درصدی از GDP متغیر وابسته و متغیرهای تأثیرگذار در الگو، سرمایه گذاری بخش دولتی به صورت درصدی از موجودی سرمایه، نرخ مالیات، نرخ بهره، تورم، اعتبارات بخش خصوصی و بدهی دولت بودند. نتایج حاکی از آن بود که مالیات ها از کانال سرمایه، سرمایه گذاری را تحت تأثیر قرار می دهند، و کاهش مالیات بر درآمد شرکت ها، یکی از عوامل رشد ناگهانی سرمایه گذاری خواهد بود.

والدس و مدینا^۳ (۱۹۹۸) به این نتیجه رسیدند که موجود بودن دارایی های داخلی در تصمیمات سرمایه گذاری شرکت ها، یک عامل کلیدی و اساسی به شمار می آید و مالیات بر سود تقسیم نشده، تأثیر منفی بر سرمایه گذاری خواهد داشت.

سامر^۴ (۱۹۸۸)، بر اساس مدارک مربوط به ۲۰۰ شرکت بزرگ در ایالات متحده، استدلال می کند که نرخ مالیات بر شرکت ها بر روی انباشت سرمایه تأثیر می گذارد و سرمایه گذاری را کاهش می دهد.

رود و دیگران^۵ (۲۰۰۷)، تأثیر مالیات بر شرکت ها را در ۲۰ کشور اروپایی طی سال های ۲۰۰۳-۱۹۹۸ با توجه به اینکه طی دو دهه اخیر نرخ های مالیاتی در اروپا به طور چشمگیری کاهش داشت؛ مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه دست یافتند که کاهش نرخ مالیات بر شرکت ها باعث تشویق سرمایه گذاری گردیده و با افزایش سرمایه گذاری و

1. Bustos

2. Rodrigo Verdava

3. Valdes ,Medina

4. summer

5. Ruud de Mooij & Gaetan nicodeme

ترغیب افراد برای تشکیل شرکت، مبنای مالیاتی گسترش و در کل درآمد مالیاتی دولت افزایش می یابد.

برمن^۱ (۱۹۹۹) با بررسی شرکت های استرالیایی به این نتیجه دست یافت که در دهه ۱۹۷۰ بسیاری از شرکت ها علاقمند به سرمایه گذاری در بخش هایی بودند که درآمد و سود ناشی از آن معاف از مالیات بود. برای مثال شرکت ها به دلیل معافیت مالیاتی و نبود مالیات بر عایدی سرمایه مربوط به "سود تقسیمی سهام" به نحوی سعی در اجتناب مالیاتی داشتند.

۴- روند تغییرات مالیات بر شرکت ها در ایران

درآمد حاصل از مالیات بر شرکت ها همواره در ایران سهم مهم و قابل توجهی از درآمدهای مالیاتی کشور را تشکیل می داده است. روند تغییرات مالیات بر شرکت ها نشان می دهد که این نوع مالیات فراز و فرودهای مختلفی را به دلیل تحولات مختلف اقتصادی طی نموده است اما این روند به طور کلی افزایشی بوده است.

بررسی ها نشان می دهد از بعد درآمد زایی مالیات بر شرکت ها نقش مهمی در نظام مالیاتی ایران بازی می کند و از سوی دیگر از لحاظ ابعاد اقتصاد کلان نیز، مالیات بر شرکت ها مهمترین ابزار سیاست گذاری محسوب می شود. به دلیل وابستگی سیستم اقتصادی ایران به درآمد حاصل از فروش نفت خام، بخش زیادی از پایه مالیاتی شرکت ها (به عنوان ارزش افزوده بخش های اقتصادی) و به تبع مالیات وصولی آن از نوسانات درآمدهای نفتی تأثیر می پذیرد. مالیات بر شرکت ها بیش از ۳۵ درصد از کل درآمدهای مالیاتی را تشکیل می دهد که در این میان شرکت های بخش خصوصی بیش از شرکت های بخش دولتی تأمین کننده مالیات مورد نظر بوده اند. متوسط رشد مالیات های شرکت های دولتی در طول ۲۰ سال اخیر بیش از شرکت های خصوصی بوده است که می تواند نشان دهنده حذف معافیت های گسترده در این قسمت و افزایش حمایت از شرکت های تولیدی بخش خصوصی باشد. معافیت های مالیاتی متعدد وجود مسیرهای قانونی و غیر قانونی فرار مالیاتی از یک طرف و نظام اجرایی ناکارآمد دولتی و ضعف نظام حسابداری و ثبت دارایی ها و

1. Berman

هزینه ها نیز موجب شده که وصول مالیات های بالقوه شرکت ها تحقق نیابد. موضوع دیگری که در مورد مالیات بر شرکت ها قابل بحث و بررسی است، فرار مالیاتی شرکت های خدماتی است. از آنجا که برای شرکت های خدماتی حضور در بازار و همچنین قیمت ارایه شده قابل استتار است تشخیص مالیات دشوار و فرار مالیاتی به سهولت انجام می پذیرد. علاوه بر عواملی که مانع از تحقق مالیات های بالقوه شرکت ها می شوند نارسایی های نظام حسابداری و ثبت و ضبط دارایی ها و هزینه ها نیز به مثابه عوامل خارجی تأثیرگذار در نظام مالیاتی موجب عدم تحقق مالیات های قابل وصول شرکت ها می شوند. در کشورهای توسعه یافته تأمین هزینه های کشور از محل اخذ مالیات امری معمول و راهی برای بسط عدالت های اجتماعی است، اخذ مالیات در نظام اقتصادی شفاف و مبتنی بر بازار آزاد نسبت به نظام های اقتصادی در کشورهای در حال توسعه همچون ایران، که عدم شفافیت وضعیت کسب و کار، اقتصاد نیمه دولتی، نیمه آزاد، شرایط پیچ در پیچ و... دارند؛ سهل تر می باشد. با وجود نظام اقتصادی غیر شفاف، امکان عدم اعلام درآمد، پرونده سازی و جابه جایی منابع به سوی اقتصاد زیرزمینی فراهم می گردد.

سال های ۵۹ و ۵۸ به دلیل وقایع ابتدای انقلاب اسلامی نرخ رشد منفی ۲۸/۵ و ۶۷/۸ درصدی را تجربه نموده است. در سال های ۷۱، ۷۵ و ۹۰ از بیشترین رشد طی دوره ۹۰-۵۷ برخوردار بوده است. مالیات های وصولی طی سال های ۹۰-۱۳۸۵ گویای این مطلب است که نرخ رشد وصولی مالیات بر شرکت ها از سال ۸۶ به ترتیب: ۲۷، ۳۸، ۳۱، ۳۰، و ۳۶ بوده که کاهش این نرخ در سال ۸۸ به دلیل نرخ رشد منفی ۲۲ درصدی مالیات از نهادها و بنیادهای انقلاب اسلامی و کاهش ۴۷ درصدی مالیات شرکت های دولتی بوده که در همان سال مالیات بر شرکت های غیردولتی ۵۳ درصد رشد داشته است. در سال ۸۹ گر چه مالیات وصولی از شرکت های غیر دولتی، ۳۹ درصد رشد داشته است؛ اما به دلیل کاهش ۵۳ درصدی مالیات وصولی از شرکت های دولتی کل مالیات های وصولی از شرکت ها کاهش داشته است

۵-۱- روش تحقیق و برآورد الگو

روش جمع آوری اطلاعات و آمار به صورت کتابخانه ای بوده و براساس آمارهای سری زمانی ۸۹-۱۳۵۳ که از بانک مرکزی و اداره کل امور مالیاتی، اخذ گردیده، در قالب یک

الگو سرمایه گذاری نئوکلاسیکی، تأثیر متغیرهای توضیحی سرمایه گذاری بخش دولتی، مالیات بر شرکت ها، تورم، نرخ بهره، تسهیلات و دو متغیر مجازی سیاست های اصلاحی دولت و صندوق ذخیره ارزی بر سرمایه گذاری بخش خصوصی برای اقتصاد ایران، برآورد گردید.

فرم کلی مدل برای این تحقیق به شکل زیر است:

$$lipg = \alpha_0 + \sum_{i=1}^{n1} \alpha_1 ligg_{t-i} + \sum_{j=1}^{n2} \alpha_2 ltc2_{t-j} + \sum_{k=1}^{n3} \alpha_3 ldff_{t-k} + \sum_{r=1}^{n=4} \alpha_4 lir_{t-r} + \delta_1 dl + \delta_2 d2$$

این مدل بر اساس روش ARDL و با توجه به معیار شوارتز بیزین برآورد گردیده است که خروجی آن در جدول ملاحظه می شود. همانطور که در این خروجی ملاحظه می شود مجموع ضرایب با وقفه متغیر وابسته کوچکتر از یک است و در نتیجه الگو به سمت تعادل بلند مدت گرایش دارد. در مرحله بعد مدل تعادلی بلند مدت و در نهایت مدل تصحیح خطا (ECM) برآورد شده است در این خروجی نیز ضریب متغیر ecm بین صفر و -۱ می باشد و بیانگر تعدیل به سمت تعادل بلندمدت است.

در ادامه وجود رابطه تعادلی با استفاده از رهیافت کرانه ها استفاده می شود. در این حالت مدل زیر برآورد می شود.

$$\Delta lipg = \beta_0 + \sum_{i=1}^{n1} \beta_1 \Delta ligg_{t-i} + \sum_{j=1}^{n2} \beta_2 \Delta ltc2_{t-j} + \sum_{k=1}^{n3} \beta_3 \Delta ldff_{t-k} + \sum_{r=1}^{n=4} \beta_4 \Delta lir_{t-r} + c_1 lipg(-1) + c_2 ligg(-1) + c_3 ltc2(-1) + c_4 ldff(-1) + c_5 lir(-1)$$

سپس فرضیه زیر را آزمون می کنیم:

$$H_0 : c_1 = c_2 = c_3 = c_4 = c_5 = 0$$

$$H_1 : otherwise$$

برای این آزمون بایستی از آماره F که دارای دو حد بالا و پایین است بهره گیری شود. آماره F بدست آمده معادل ۴/۴۳۴۵ می باشد و از حد بالای مقدار F در تمامی سطوح معنی داری مربوطه بالاتر بوده و بیانگر وجود یک رابطه بلندمدت بین متغیرهای مورد استفاده در مدل است. در نهایت آزمون های cusum و cusumq که بیانگر بررسی پایداری ضرایب مدل است اجرا شده و با توجه به اینکه در هر دو حالت در داخل حدود اطمینان قرار دارند پس ضرایب برآوردی نیز از ثبات لازم برخوردار است.

Ipg سهم سرمایه گذاری خصوصی از GDP

Igg سهم سرمایه گذاری دولتی از GDP

TC1 سهم مالیات بر شرکت ها از GDP

$$Df_i = d(\log(Ir/I_r))$$

In : سرمایه گذاری اسمی

Ir : سرمایه گذاری واقعی

-i: نرخ سود بلندمدت بانکی

- pc1 : مانده تسهیلات و اعتبارات (این ارقام به صورت واقعی می باشد)

- D1 متغیر مجازی (Dummy) معرف سیاست های اقتصادی دولت می باشد.

- D2 متغیر مجازی (Dummy) معرف صندوق ذخیره ارزی می باشد.

۵-۲- تفسیر نتایج الگو برآورد شده

- ضریب Igg در الگو برآورد شده ، براساس مبانی نظری دارای علامت مورد انتظار ومعنی دار بوده، بیان می کند هر یک واحد افزایش در سهم سرمایه گذاری دولتی از GDP، باعث افزایش ۰/۰۸۱۴ درصدی سرمایه گذاری خصوصی از GDP می گردد. یعنی در این الگو نشان داده شده که سرمایه گذاری دولتی مکمل سرمایه گذاری خصوصی بوده و مخارج سرمایه ای دولتی یک نوع درون رانی به همراه دارد. براساس اصل ۴۴ قانون اساسی، افزایش سهم بخش خصوصی وخصوصی سازی، باعث رقابتی شدن اقتصاد و افزایش کارایی کل اقتصاد می گردد. یعنی همگام با حرکت به سمت خصوصی سازی، سهم بخش خصوصی و بخش دولتی از GDP افزایش می یابد و سرمایه گذاری دولت در امور زیربنایی سبب رشد سرمایه گذاری بخش خصوصی می گردد. اثر مخارج سرمایه گذاری دولتی، روی تقاضای سرمایه گذاری در کشورهای توسعه نیافته، بیشتر مورد توجه قرار گرفته است و دلیل این امر نقش بسیار اساسی تر دولت در امر سرمایه گذاری است.
- ضریب TC1 در الگو معنی دار و بر اساس مبانی نظری دارای علامت انتظاری می باشد، این ضریب بیان می کند که هر یک واحد افزایش در سهم مالیات بر شرکت ها از GDP،

۰/۰۶۶۷ واحد سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را کاهش می دهد و تأیید می نماید که مالیات بر شرکت ها بر جریان حقیقی شرکت، یعنی بر سرمایه گذاری، تأثیر منفی می گذارد که در نتیجه بر تخصیص منابع و رفاه جامعه می تواند مؤثر باشد. یعنی افزایش درآمد مالیاتی به قیمت کاهش کارآیی و افزایش اضافه بار مالیاتی، تمام می شود. مالیات با افزایش هزینه استفاده از سرمایه، موجودی سرمایه مطلوب را کاهش داده و تأثیر منفی بر سرمایه گذاری خواهد داشت.

- محسین و خان در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که مالیات بر انواع وسایل سرمایه گذاری به طور مؤثر نرخ بازگشت خالص آنها را کاهش می دهد، که این امر سبب کاهش سرمایه گذاری خواهد گردید. با توجه به تأثیر مستقیم مالیات بر شرکت ها بر سرمایه گذاری بخش خصوصی، می بایست نرخ نزولی مالیات تجربه شود، که سبب تشویق سرمایه گذاری و گسترش ظرفیت تولید تاحد مقیاس اقتصادی تولید گردد. در سیستم مالیاتی ایالات متحده، در دهه ۸۰ میلادی، نرخ های مالیات بر سود شرکت ها، پس از چند نرخ تصاعدی، شامل نرخ نزولی برای آخرین طبقه بود، با توجه به نتایج الگو، این تجربه در اقتصاد ایران نیز می تواند، سرمایه گذاری را تشویق نماید. نحوه برخورد مالیات با سرمایه گذاری و درآمد سرانه، اثرات قابل ملاحظه ای برای هزینه استفاده از سرمایه دارد، یک معافیت مالیاتی برای سرمایه گذاری، هزینه سرمایه گذاری را کاهش می دهد و باعث افزایش موجودی سرمایه مطلوب می گردد. اثر معافیت استهلاک نیز، هزینه سرمایه را کاهش می دهد، بنابراین هر چه قدر استهلاک بیشتر باشد، نرخ مؤثر مالیاتی کمتر خواهد بود و صرفه جویی مالیاتی برای سرمایه گذاری بیشتر می شود. چنانچه سرمایه گذاری ها نسبت به هم متفاوت و طول عمر مختلفی داشته باشند، ترکیبات مختلف مالیات و نرخ استهلاک، بر تخصیص منابع و سرمایه گذاری مؤثر خواهد بود. اگر استهلاک سریع باشد، هرچه سرمایه گذاری بلند مدت تر، سود بیشتر است و نرخ مؤثر مالیاتی کمتر خواهد بود، در نتیجه روند سرمایه گذاری تغییر کرده و جریان سرمایه گذاری به سمت سرمایه گذاری های بلند مدت حرکت خواهد نمود. بنابراین دولت با اعمال معافیت های مختلف مالیاتی، تعیین نرخ استهلاک بیش از استهلاک واقعی اقتصادی، یا با سرعت بخشیدن به استهلاک قابل قبول، باعث

تشویق سرمایه گذاری می گردد، که این مسئله ممکن است درآمد مالیاتی را در دوره مورد نظر کاهش دهد، اما با تشویق و افزایش در سرمایه گذاری، درآمدهای مالیاتی آینده افزایش خواهد یافت.

- ضریب DFI، در الگو اقتصاد سنجی برآورد شده، معنی دار بوده و با توجه به میزان نرخ تورم در ایران که بالاتر از نرخ معتدل آن می باشد، براساس مبانی نظری دارای علامت مورد انتظار می باشد، و گویای این مطلب است که هریک واحد افزایش در این شاخص، سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را $0/0189$ واحد کاهش می دهد. تورم تأثیر یگانه در تمام سطوح ندارد، یعنی انتظار براین است که تورم سرمایه گذاری را تشویق کند، که برای تورم معتدل و اندک این امر صادق است، اما اینکه ضریب این متغیر در این الگو منفی شده یعنی از حد آستانه قابل قبول تورم گذشته و در دامنه اثر منفی تورم بر سرمایه گذاری هستیم، که مطابق نظر خان، الکساندر، اسمیت، گرایمز و فلدشتاین می باشد، که در مطالعات خود تأثیر منفی تورم بر سرمایه گذاری را تأیید و بیان می نماید که برون رانی میان تورم و سرمایه گذاری خصوصی در ایران وجود دارد. تورم در سطح بالا، دامنه و مقیاس فعالیت هایی که رشد، سرمایه گذاری و روند تولید را هموار می سازد، کاهش می دهد، هزینه سرمایه را افزایش و سود دهی سرمایه گذاری را کاهش می دهد. همچنین با تهدید ثبات اقتصادی و تعادل، میل متوسط به سرمایه گذاری را کاهش می دهد. در محیط تورمی، افراد حاضر به سرمایه گذاری در طرح های دیر بازده نمی باشند و به دلیل سوددهی فعالیت های غیر مولد ودلالی که نیازمند سرمایه در گردش می باشند، سرمایه گذاری کاهش می یابد.

- $I(-1)$ (نرخ بهره دوره قبل) ضریب این متغیر در الگو برآورد شده معنی دار و بر اساس مبانی نظری دارای علامت مورد انتظار می باشد. براساس تحقیقات مختلف مربوط به اقتصاد، تغییرات نرخ بهره، روی مخارج و هزینه های جمعی تأثیر تأخیری دارد. نتایج الگو برآورد شده، گویای این مطلب است که بین نرخ بهره و سرمایه گذاری برون رانی وجود دارد، به طوری که یک واحد افزایش در نرخ بهره، $0/6699$ واحد سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را کاهش خواهد داد. بنابراین سیاست هایی که بر روی نرخ بهره اثرگذار باشند، می توانند میل به پس انداز و سرمایه گذاری را تحت تأثیر قرار

دهند. البته کاهش نرخ بهره یا هر سیاست اقتصادی به صورت دستوری، نمی تواند اثرات قابل قبول بر متغیرهای واقعی اقتصادی را به دنبال داشته باشد، دلیل آن این است که، سیاست های دستوری در کوتاه مدت و موقتاً ممکن است، وقوع پذیرد اما انتظار می رود در بلندمدت اقتصاد تحمل پذیرش آن را نداشته باشد، از آنجا که نرخ های بهره بلند مدت، انتظارات در مورد نرخ های بهره آتی کوتاه مدت را منعکس می کنند، پس سیاستی که در بلندمدت بتواند نرخ بهره را تحت تأثیر قرار دهد، بر سرمایه گذاری مؤثر خواهد بود. اقتصاد علمی است که براساس قوانین اثبات شده می توان بر متغیرهای واقعی تأثیر گذاشت و با توسل به اصول علمی واتخاذ راه کارهای قابل قبول، می توان سیاست هایی را در پیش گرفت که منجر به کاهش نرخ بهره بلندمدت گردد که باعث بهبود در بهره وری سرمایه، افزایش موجودی سرمایه و رونق در سرمایه گذاری خصوصی گردد.

(۱-PC1) (مانده تسهیلات واقعی بانک ها) ضریب این متغیر در الگو برآورد شده معنی دار و دارای علامت مورد انتظار می باشد. هر واحد افزایش در تسهیلات جهت حمایت از سرمایه گذاری ۱/۸۱۲۵ واحد سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را افزایش می دهد. میان سرمایه گذاری بخش خصوصی و تسهیلات درون رانی وجود دارد، یعنی با حمایت و تشویق سرمایه گذاری به شکل تسهیلات و تأمین اعتبار، سهم سرمایه گذاری خصوصی افزایش یافته و با توجه به کارایی بیشتر بخش خصوصی، کارایی کل اقتصاد افزایش می یابد. از آنجا که تسهیلات با توجه به ظرفیت ها، امکانات و توانایی های داخلی به منظور تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح های تولیدی، کارآفرینی و... که توجیه فنی و اقتصادی دارند و در جهت تشویق سرمایه گذاری به بخش های مختلف اقتصادی، پرداخت می شود. از به هدر رفتن منابع و جریان پولی به سمت فعالیت های کم بازده که توجیه اقتصادی ندارد، جلوگیری می شود. علاوه بر آن اجرای بسیاری از طرح ها که توجیه اقتصادی دارند، توسط بخش خصوصی نیازمند منابع می باشد و تأمین منابع مورد نیاز طرح ها، سرمایه گذاری بخش خصوصی را افزایش خواهد داد.

- متغیر مجازی D1 اصلاحات صورت گرفته در اقتصاد، تغییر سیاست های دولت، گسترش و ترویج رقابت خارجی، ایجاد فضای اطمینانی و امنیت و... می باشد. که مجموعه این عوامل در جهت افزایش بهره وری کلیه عوامل، توسعه سرمایه انسانی، ایجاد فضای رقابتی و... بوده که انتظار می رود بر روی سرمایه گذاری بخش خصوصی تأثیر مثبت داشته باشد. در الگو برآورد شده مشاهده می گردد که ضریب این متغیر معنی دار بوده و اثر مثبت این سیاست ها را روی سرمایه گذاری نمایان می سازد. هر واحد تغییر در این سیاست ها ۰/۱۸۰۳۴ واحد سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را افزایش می دهد، که بیان گر این است که ایجاد فضای اطمینان، ثبات، فضای رقابتی و... تاثیر مثبتی بر سرمایه گذاری دارد. با توجه به اینکه حرکت به سمت اصلاحات در ایران از سال های بعد از جنگ صورت گرفت، اما در آن دوران منابع صرف بازسازی خرابی های دوران جنگ گردید و پس از آن به زیر ساخت ها و زیر بناها پرداخته شد. حدوداً از سال ۷۶ به بعد، برنامه اصلاحات شکل منسجم تری گرفت و با پذیرفتن سیاست های تعدیل بانک جهانی برای اصلاح اقتصادی کشور، توسعه مشارکت عمومی و فراهم نمودن زمینه مشارکت، ایجاد فضای امنیت و ثبات، رقابتی شدن عوامل و افزایش بهره وری و کارآیی، زمینه رشد و توسعه سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی فراهم گردید که این روند تاکنون ادامه دارد که در ادامه این شرایط و در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی، مرکز شورای رقابت نیز در سال ۸۹ تاسیس گردید که بر رقابتی شدن اقتصاد و عوامل نظارت داشته و واگذاری ها زیر نظر این مرکز صورت می پذیرد.
- متغیر مجازی D2، صندوق ذخیره ارزی می باشد، این صندوق در سال ۷۹ به منظور ایجاد ثبات در میزان استفاده از عواید ارزی حاصل از نفت و تبدیل دارایی های حاصل از فروش نفت به انواع دیگر ذخایر، سرمایه گذاری و فراهم نمودن زمینه مناسب جهت افزایش سرمایه گذاری و تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح های تولیدی و ... تشکیل گردید. همانگونه که انتظار می رفت نتایج حاصل از الگو، تأثیر مثبت این صندوق را بر سرمایه گذاری بخش خصوصی که یکی از اهداف تشکیل این صندوق همین بوده، را نشان می دهد. ضریب این متغیر در الگو معنی دار بوده و بیان گر این است که هر واحد افزایش در این متغیر، سهم سرمایه گذاری بخش خصوصی از GDP را به میزان

۰/۱۶۷۵۱ افزایش می دهد. بنابراین هر افزایش در قیمت نفت نسبت به ارقام پیش بینی شده که به صورت ارز در صندوق ذخیره ارزی واریز می گردد، زمانی که به صورت تسهیلات و تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح های تولیدی که توجیه اقتصادی دارند؛ به بخش خصوصی پرداخت گردد، سبب افزایش سرمایه گذاری می گردد و با هدف تشکیل این صندوق سازگاری دارد.

۶- نتیجه گیری و پیشنهادات

تخمین و برآورد الگو اقتصاد سنجی به روش ARDL و با رویکرد باند، فرضیه تحقیق را که «تأثیر منفی مالیات بر شرکت ها بر سرمایه گذاری بخش خصوصی» می باشد، را تأیید نمود. در این مطالعه تمام متغیرها، دارای علامت موردانتظار و معنی دار بودند و نتایج زیر به دست آمد.

۱. افزایش سرمایه گذاری دولتی در ایران، باعث افزایش سرمایه گذاری خصوصی می گردد و بادران رانی همراه می باشد. در کشورهای در حال توسعه، سرمایه گذاری دولت در امور زیربنایی دارای رابطه مکمل با سرمایه گذاری بخش خصوصی می باشد، بازدهی و بهره وری سرمایه گذاری خصوصی را افزایش، زمینه را برای سرمایه گذاری خصوصی مهیا و سرمایه گذاری خصوصی را تشویق می کند. یعنی در مسیر حرکت به سمت خصوصی سازی، درون رانی میان سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی وجود دارد که در اقتصاد ایران بدین گونه می باشد.

۲. مالیات بر شرکت ها در اقتصاد ایران، نرخ بازگشت خالص سرمایه را کاهش، هزینه استفاده از سرمایه را افزایش و موجودی سرمایه مطلوب را کاهش داده و به طور کلی تأثیر منفی بر تخصیص منابع، کارایی اقتصادی و رفاه داشته، سرمایه گذاری بخش خصوصی را کاهش می دهد. با توجه به برون رانی، میان مالیات بر شرکت ها و سرمایه گذاری بخش خصوصی، معافیت های مالیاتی و نرخ نزولی مالیات، می تواند سرمایه گذاری بخش خصوصی را تشویق نماید. با توجه به اینکه، هدف دولت از اعمال مالیات ها فقط کسب درآمد نیست و مالیات ها، مؤثرترین ابزار سیاست های مالی دولت هستند، و با در نظر گرفتن این نکته که مالیات ها بر متغیرهای واقعی اقتصاد و جریان تولید، تأثیر می گذارند،

دولت با استفاده از نرخ‌های نزولی مالیات یا معافیت‌های مختلف مالیاتی، می‌تواند نرخ مؤثر مالیاتی را کاهش داده تا صرفه جویی مالیاتی برای سرمایه‌گذاری بیشتر گردد، لذا سرمایه‌گذاری تشویق و تولید افزایش می‌یابد و نهایتاً درآمد مالیاتی دولت نیز افزایش خواهد یافت.

۳. تورم، تأثیر یگانه در تمام سطوح ندارد، انتظار بر این است که برای تورم معتدل و اندک، سرمایه‌گذاری را تشویق نماید و به دلیل اینکه تورم، ترازهای واقعی پول را کاهش می‌دهد، افراد به جای نگه داشتن پول آن را سرمایه‌گذاری نمایند، اما زمانی که تورم از حد آستانه آن، بالاتر می‌رود، هزینه سرمایه را افزایش و بر سود دهی سرمایه‌گذاری تأثیر منفی به جای می‌گذارد، همچنین ثبات اقتصادی و تعادل را تهدید و میل متوسط به سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد، افراد حاضر به سرمایه‌گذاری در طرح‌های دیر بازده نمی‌شوند و به سمت فعالیت‌های غیرمولد و دلالی که نیازمند سرمایه در گردش می‌باشد و تأثیر منفی بر روی رشد و توسعه دارد، روی می‌آورند.

۴. بین نرخ بهره و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی برون رانی وجود دارد، بنابراین کاهش نرخ بهره سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد، لذا سیاست‌های بخش مالی که نرخ بهره بلند مدت را متأثر می‌کنند، همچنین رشد و توسعه بازارهای پولی باعث بهبود در بهره‌وری سرمایه شده، میل متوسط به پس انداز را افزایش و ارزش فعلی و سود دهی پروژه‌های سرمایه‌گذاری را افزایش خواهد داد.

۵. پرداخت تسهیلات به بخش خصوصی، سبب تشویق سرمایه‌گذاری شده و با تأمین بخشی از منابع مورد نیاز طرح‌ها باعث اجرای آنها شده و در رشد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و کارایی اقتصاد تأثیر مثبت دارد.

۶. سیاست‌های تعدیل، توسعه مشارکت عمومی و فراهم شدن زمینه آن، ایجاد فضای اطمینان، امنیت و ثبات و فضای رقابتی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را افزایش خواهد داد.

۷. صندوق ذخیره ارزی، با تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز طرح‌های تولیدی بخش غیردولتی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را افزایش می‌دهد.

منابع

- برانسون. ویلیام.اچ.ترجمه عباس شاکری(۱۳۷۸).نظریه و سیاست های اقتصاد کلان.نشر نی
- تقوی، مهدی(۱۳۸۸) مالیات بر عایدی سرمایه، سازمان امور مالیاتی کشور.
- پژویان، جمشید(۱۳۷۳) "بررسی اقتصادی مالیات بر شرکتها، معاونت امور اقتصادی
- پژویان، جمشید(۱۳۸۷).اقتصاد بخش عمومی(مالیاتها).انتشارات جنگل.
- سازمان مدیریت و برنامه ریزی.قانون برنامه چهارم توسعه.۱۳۸۴.
- سازمان امور مالیاتی.دفتر مطالعات و تحقیقات مالیاتی.
- دورنبوش.فیشر(۱۳۷۸). "اقتصاد کلان".ترجمه تیزهوش تابان.انتشارات سروش.
- رحمانی، تیمور.(۱۳۷۱) "تشکیل سرمایه در ایرن" پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران.
- رحمانی، تیمور(۱۳۷۹).اقتصاد کلان.انتشارات برادران.
- رومر، دیوید.ترجمه تقوی مهدی.(۱۳۸۵) اقتصاد کلان پیشرفته.انتشارات دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران.
- هژبر کیانی، کامبیز(۱۳۸۷) تعیین نرخ بهینه پایه های مالیاتی و بررسی آثار اقتصادی آن، سازمان امور مالیاتی کشور.
- A.D.Knox.the Acceleration and principle and the theory of investment(1995) :A survy,Economica.New series.,vol.19.August.
- Bange,Benhard,Granato,Lauren(1997) "The effect of inflation on the natural rate of out put"Applied Economics.
- Bustos,Alvaro(2004) ,Engel, Eduardo, Galetovic, Alexander " Could higher taxes increase the long-run demand for Capital? " Journal of Development Economics 73 (2004) 675– 697.
- Dale W.Jorgenson & Calvin D.Siebret(1986):"A Comparison of Alternative Theories of Corpoate Investment Behavior".A.E.R.Vol. Lv III.No 4.681-683
- Djankov, Simeon, Ganser, Tim, McLiesh, Caralee, Ramalho ,Rita, Shleifer, Andrei (2009) ," The effect of corporate taxes on investment and entrepreneurship"working papear.
- Ghura Dhaneshwar(1997),"Private Investment and Endogenous Growth:Evidence from Cameroon".IMF working papear.

- Gupta.Sanjeev,Clements.Benedict,Gillingham.Robert,Schiller.Christain, Verhoeven.Marijn,AlonsoTerme.Rosa,Mourmouras.Alexandros(1999)"Should Equity Be a Goal of Economic Policy?"IMF.Economic Issues.No 16.
- J.C.Poindexter.Macroeconomics.2nd Edition.1981.
- Jones.I.Charles(2001),"Alternative theories of endogenous growth".
- Khan,Mohsin & Villanueva,Delano(1997)"Macroeconomic Policies and Long-Term Growth".
- Lesli(1993),"seignorage and inflation taxes"chapter 1,section1-5.
- Nsouli,Rached & Funke(2002),"The Speed of Adjustment and Sequencing of Economic Reforms".Issues and Guidelines for Policimakers.
- Schneider.Friedrich,Enste. Dominik(2002)"The Growth of the Underground Economy".IMF.
- Sill Keith(2005)"Do budget defecit cause inflation?"buisenss Review.26-33
- Public Finance in Theory and Practice,fifth Edition,R.A.P.B.Musgrave,
- Rodrigo,Vergara(2004),"Taxation and private investment : evidence for Chile".
- Wesky,Addison ,R.Berndt Ernest(1991), ,"the Practice of Econometrics".
- W.Rabert J.Alexander (1997)"Inflation and economic growth".Applied Economics.,"Inflation and economic growth".Applied Economics.

جدول ۱. مالیات های مستقیم به تفکیک منابع (میلیارد ریال)

نسبت ۳ به ۵ (درصد)	نسبت ۲ به ۵ (درصد)	نسبت (درصد)	نسبت ۳ به ۴ (درصد)	نسبت ۲ به ۴ (درصد)	نسبت ۱ به ۴ (درصد)	(۵)		(۴)		(۳)		(۲)		(۱)		سال
						کل مالیاتها	رشد	مجموع مالیاتهای مستقیم	رشد	مالیات بر ثروت	رشد	مالیات بر درآمد	رشد	شرکتها بر مالیات	رشد	
۲.۴	۱۲.۵۳	۴۲.۹۴	۴.۰۸	۲۱.۶۷	۷۲.۲۵	۴۶۶.۰	-	۲۶۹.۰۰	-	۱۱.۰۰	-	۵۸.۴۰	-	۲۰۰.۱۰	-	۱۳۵۷
۳.۱	۱۷.۷۱	۳۵.۰۲	۵.۷۳	۳۲.۳۷	۶۲.۰۲	۴۰۸.۳	-۱۷.۱۲	۲۲۳.۳۷	۱۶.۳۶	۱۲.۸۰	۳۳.۸۰	۷۲.۳۰	-۲۸.۵۴	۱۴۲.۰۰	-۲۸.۵۴	۱۳۵۸
۵.۱	۱۹.۳۵	۱۳.۵۱	۳.۹۴	۱۲.۵۴۹	۸۷.۵۹	۳۴.۰۵	-۷.۶۴۹	۵۲.۵۲	۳۵.۱۶	۱۷.۳۰	-۸.۸۵	۶۵.۹۰	-۶۷.۸۳	۴۶.۰۰	-۶۷.۸۳	۱۳۵۹
۲.۹	۱۴.۱۳	۴۱.۰۸	۲.۱۸	۱۰.۶۵	۳۰.۹۴	۵۵۴.۰	۱۳.۰۰۵۳	۳۳۵.۰۰	-۷.۵۱	۱۶.۰۰	۱۸.۸۲	۷۸.۳۰	۳۹۴.۷۸	۲۲۷.۶۰	۳۹۴.۷۸	۱۳۶۰
۴.۰	۱۵.۷۷	۲۸.۳۳	۸.۳۶	۳۲.۷۷	۵۸.۸۶	۶۱۳.۸	-۵۹.۸۳	۲۹۵.۴۳	۵۴.۳۸	۲۴.۷۰	۲۳.۶۳	۹۶.۸۰	-۲۳.۵۹	۱۷۲.۹۰	-۲۳.۵۹	۱۳۶۱
۴.۱	۱۱.۰۹	۲۵.۵۷	۹.۶۵	۲۶.۱۸	۶۰.۳۸	۸۱۴.۵	۱۶.۷۷	۳۴۴.۹۷	۳۴.۸۲	۳۳.۳۰	-۶.۷۱	۹۰.۳۰	۱۹.۷۸	۲۰۸.۳۰	۱۹.۷۸	۱۳۶۲
۴.۶	۱۱.۷۸	۲۸.۶۷	۹.۲۲	۲۳.۷۶	۵۷.۸۲	۸۹۸.۷	۲۹.۲۰	۴۴۵.۶۹	۲۳.۴۲	۴۱.۱۰	۱۷.۲۸	۱۰۰.۹۰	۲۳.۷۲	۲۵۷.۷۰	۲۳.۷۲	۱۳۶۳
۳.۵	۱۳.۱۸	۳۴.۶۰	۵.۹۸	۲۲.۸۱	۵۹.۹۱	۱۰۳۳.۷	۳۳.۹۵	۵۹۷.۰۲	-۱۲.۱۴	۳۵.۷۰	۲۸.۶۱	۱۴۶.۲۰	۳۸.۸۰	۳۵۷.۷۰	۳۸.۸۰	۱۳۶۴
۴.۲	۱۵.۹۶	۳۶.۲۵	۷.۰۸	۲۷.۰۶	۶۱.۸۱	۱۰۲۴.۶	۱.۲۱	۶۰۴.۲۶	۱۹.۸۹	۴۲.۸۰	۲۰.۰۴	۱۶۳.۵۰	۴.۴۲	۳۷۲.۵۰	۴.۴۲	۱۳۶۵
۶.۹	۱۶.۱۶	۳۶.۳۶	۱۱.۶۴	۲۷.۰۹	۶۰.۹۵	۱۰۲۹.۷	۱.۶۶	۶۱۴.۳۱	۶۷.۰۶	۷۱.۵۰	۱.۷۷	۱۶۶.۴۰	-۰.۲۴	۳۷۴.۴۰	-۰.۲۴	۱۳۶۶
۸.۳	۱۷.۴۱	۳۹.۷۹	۱۲.۴۹	۲۶.۲۶	۶۰.۰۲	۹۸۶.۴	۶.۴۵	۶۵۳.۹۲	۱۴.۲۷	۸۱.۷۰	۳.۱۹	۱۷۱.۷۰	۴.۸۳	۳۹۲.۵۰	۴.۸۳	۱۳۶۷
۸.۱	۱۸.۸۰	۲۸.۶۳	۱۴.۲۴	۳۳.۰۱	۵۰.۲۸	۱۱۸۷.۸	۳.۴۴	۶۷۶.۶۰	۱۷.۸۷	۹۶.۳۰	۳.۰۰۵	۲۲۳.۳۰	-۱۳.۲۵	۳۴۰.۱۰	-۱۳.۲۵	۱۳۶۸
۷.۰	۱۸.۲۴	۲۲.۲۴	۱۱.۷۹	۳۰.۶۸	۴۹.۱۸	۱۶۹۵.۰۰	۴۸.۹۹	۱۰۰۷.۷۹	۲۳.۳۶	۱۱۸.۸۰	۳۸.۴۷	۳۰۹.۲۰	۴۵.۷۲	۴۹۵.۶۰	۴۵.۷۲	۱۳۶۹

۵-	۱۷.۴۶	۷۸.-۱	۹.۱۹	۳۲.-۱	۵۱.۳۵	۷۷۶۵.۲	۶۹.۶۸	۱۵-۸.۴۴	۱۶.۶۷	۱۳۸.۶-	۵۶.۱۴	۶۸۷۸.-	۵۶.۳-	۷۷۶.۶-	۱۳۷۰
۳.۹	۱۴.۴۸	۳۴.۳۶	۷.۱۱	۲۶.۳۸	۶۲.۶۱	۳۷۷۵.۵	۳۷.۲۶	۲-۷۲.-۲	۶.۷۸	۱۶۱.۳-	۱۳.۲۴	۵۶۶۷.-	۶۷.۴۸	۱۲۹۷.۳-	۱۳۷۱
۶.۱	۱۸.۸۶	۳۹.۴۲	۹.۲۸	۲۸.۵۹	۵۹.۷۶	۴-۶۱.۳	۲۹.۳۱	۲۶۹۹.۲۲	۶۸.۸۴	۲۴۸.۷-	۴.-۱۱	۷۶۶۶.-	۳۴.۴۱	۱۶-۱.-	۱۳۷۲
۶.-	۲-۴۹	۳۴.۶۸	۸.۳۸	۲۸.۴۷	۶-۷-	۵۴۹.-۸	۴۷.۶۶	۳۹۵-۸۵	۳۳.-۹	۳۳۱.-	۶۶.۸۵	۱۱۲۴.۹-	۴۹.۸-	۳۳۹۸.۳-	۱۳۷۳
۶.۶	۲۵.۵۶	۴۵.۷	۸.۴-	۳۲.۴۹	۵۷.۳-	۷۳۱۳.-	۴۵.۶-	۵۷۵۲.۴-	۶۶.-۴	۶۸۲.۶-	۶۶.۱۷	۱۸۶۹.۲-	۳۷.۴۴	۳۲۹۶.۲-	۱۳۷۴
۴.۸	۲۳.۸۳	۴۲.۸۲	۶.۵۸	۳۲.۹۲	۵۹.۱۴	۱۲۵۶-۲	۵۸.-۹	۹-۹۳.۹۳	۲۳.۸۳	۵۹۸.۶-	۶-۰.۱۶	۲۹۹۲.۷-	۶۳.۱۷	۵۳۷۸.۳-	۱۳۷۵
۴.۱	۲-۰.۹	۳۹.۵۴	۶.۴-	۳۱.۴-	۶۱.۸-	۱۷۳۴۴.۶	۲۲.-۳	۱۱-۹۶.۹۱	۱۸.۷۱	۷۱.-۶-	۱۶.۴-	۲۴۸۴.۶-	۲۷.۵۱	۶۸۵۷.۸-	۱۳۷۶
۴.۶	۲-۸.۶	۴۲.۴-	۶.۷۴	۳-۶۸	۶۲.۳۷	۱۸۶۸۶.۶	۱۴.۴۸	۱۲۷-۴.۶۸	۲-۴۱	۸۵۵.۶-	۱۱.۸۴	۳۸۹۷.۱-	۱۵.۵۴	۷۹۳۳.۶-	۱۳۷۷
۲.۹	۱۳.۳۷	۲۴.۹۶	۶.۹۲	۳۲.۳۳	۶-۳۵	۴-۲۶۵.۷	۳۱.-۶	۱۶۶۴۸.۹۵	۳۴.۷-	۱۱۵۲.۵-	۳۸.۱۳	۵۳۸۲.۱-	۲۶.۸۲	۱-۰-۶۸.۴-	۱۳۷۸
۴.-	۱۸.۶۸	۳-۸۷	۷.۴۱	۳۴.۸۲	۵۷.۵۶	۳۶۵۵.۲	۱۷.۸۷	۱۹۶۳۴.۹۶	۲۶.۲۶	۱۴۵۵.۱-	۲۶.۹۵	۶۸۴۴.-	۱۲.۴۱	۱۱۲۹۵.۵-	۱۳۷۹
۴.۶	۲-۸۳	۲۹.۶۱	۸.۳-	۳۷.۸-	۵۳.۷۴	۶۱۷۸۴.۵	۱۷.۲۲	۲۳-۳۳.۱۹	۳۱.۳۱	۱۹۱.-۷-	۲۷.۲۶	۸۷-۴.۷-	۹.۵۳	۱۳۳۷۱.۹-	۱۳۸۰
۵.۳	۱۶.۴۵	۲۹.۳۳	۱-۳۱	۳۲.۱۳	۵۷.۵-	۵-۱۴۱.۱	۱۱.۴۸	۲۵۶۶۶.۶۵	۳۸.۵۱	۲۶۶۶.۶-	-۰.۲۴	۸۴۴۷.۶-	۱۹.۲۹	۱۶۷۵۸.۴-	۱۳۸۱
۴.۱	۱۳.۸۴	۳۱.۳-	۸.۲۶	۲۸.-۸	۶۳.۵۱	۶۵-۹۹.-	۲۴.۹۹	۳۲-۸.-۹۸	-۰.۱۲	۲۶۶۹.۷-	۹.۲۲	۹-۰-۸.۲-	۳۸.-۶	۲-۳۷۵۸.-	۱۳۸۲
۴.۹	۱۳.۹۵	۳-۸۳	۹.۷۶	۲۸.-۶	۶۲.-۴	۸۴۴۲۱.۲	۳-۷۸	۴۱۹۵۵.۳۲	۵۴.۵۹	۴-۹۶.۱-	۴-۷-	۱۱۷۷۳.۳-	۲۷.۷۴	۲۶-۲۷.۵-	۱۳۸۳
۳.۲	۱۱.۳۳	۴۷.۹-	۵.۱۳	۱۸.۱۱	۷۶.۵۵	۱۳۴۵۷۴.۴	۱-۰-۷۱	۸۲۴-۶.۸۲	۵.۳۸	۴۴۱۶.۶-	۲۹.۵۶	۱۵۲۵۳.۱-	۱۴۷.۶۶	۶۴۴۵۹.۹-	۱۳۸۴
۳.۵	۱۲.۸۳	۴۸.-۶	۵.۵-	۱۹.۹-	۷۴.۵۵	۱۵۱۶۲.-	۱۶	۹۷۶۹۱.۳	۲۴.۵۹	۵۳۷۸.-	۲۷.۵۲	۱۹۴۵۱.-	۱۳-۳	۷۷۸۶۲.-	۱۳۸۵
-	-	-	۶.۱	۲-۵	۷۳.۳	-	۲۹.۳	۱۲۶۳۳۳.۳۳	۴۴.۳	۷۷۶۲.۰-	۳۳.۵	۲۵۶۶.۵۶	۲۷.۱	۷۷.۹۲۶۱-	۱۳۸۶
-	-	-	۴.۶	۱۸.۹	۷۶.۵	-	۳۲.۳	۱۶۷۱۵۲.۵-	-۰.۱	۷۷۷-۵۵	۲۱.۷	۳۱۵۸۷.۳۳	۳۸	۲۲.۱۷۷۷۹۴	۱۳۸۷
-	-	-	۳.۷	۱۶.۲	۸-	-	۲۵.۱	۲-۹-۲۹.۷۳	-۴	۷۸-۱.۸۹	۷.۴	۳۳۹۲۷.۵۷	۳-۹	۹.۱۶۷۲۹۹	۱۳۸۸
-	-	-	۶.۶	۳۴.۶	۶۹	-	-۱۹.۳	۱۶۸۶۸۴.۴	۲۴.۷	۱۱۳۲۲.۶-	۶۱.۲	۴۱۱۵۰.۶۶	۳-۴	۱۷.۱۱۶۵.-	۱۳۸۹

منبع: سازمان امور مالیاتی کشور، دفتر مطالعات و تحقیقات مالیاتی

جدول ۲. مالیات بر شرکت ها به تفکیک منابع (میلیارد ریال)

سال	(۱)		(۲)		(۳)	(۴)	حسبت ۱ به ۳	حسبت ۲ به ۳	حسبت ۱ به ۴	حسبت ۲ به ۴
	مالیات بر شرکت های دوتی	رشد	رشد	مالیات بر شرکت های غیردوتی	رشد	مالیاتهای مستقیم				
۱۳۷۰	۳۴.۲۲۲	-	-	۰۲.۵۳۰	-	۶۰.۷۷۴	۷۰.۲۸	۴۲.۶۸	۷۴.۱۴	۱۴.۳۵
۱۳۷۱	۴۵.۴۴۱	۵۵.۹۸	۱۰.۸۳۳	۱۸.۵۷	۳۰.۱۲۹۷	۰۲.۲۰۷۲	۰۳.۳۴	۲۲.۶۴	۳۱.۲۱	۲۱.۴۰
۱۳۷۲	۹۰.۴۵۰	۱۴.۲	۶۹.۱۱۳	۷۲.۳۵	۰۰.۱۶۰۱	۲۲.۲۶۷۹	۱۶.۲۸	۶۲.۷۰	۸۳.۱۶	۲۰.۴۲
۱۳۷۳	۱۷.۸۰۱	۶۸.۷۷	۸۰.۱۵۶۹	۸۴.۳۸	۳۰.۲۳۹۸	۸۵.۳۹۵۰	۴۱.۳۳	۴۵.۶۵	۲۸.۲۰	۷۳.۳۹
۱۳۷۴	۳۷.۱۰۴۵	۶۸.۳۰	۵۵.۲۳۰	-۹.۴۲	۲۰.۳۲۹۶	۴۰.۵۷۵۲	۷۱.۳۱	۶۷.۶۷	۱۷.۱۸	۷۸.۳۸
۱۳۷۵	۸۴.۲۳۰۴	۶۸.۱۲۰	۰۰.۳۰۵۰	۷۴.۳۶	۳۰.۵۳۷۸	۹۳.۹۰۹۳	۸۵.۴۲	۷۱.۵۶	۳۴.۲۵	۵۴.۳۳
۱۳۷۶	۲۲.۳۱۶۷	۴۲.۳۷	۱۱.۳۶۶۱	-۴.۲۰	۸۰.۶۸۵۷	۹۱.۱۱۰۹۶	۱۸.۴۶	۳۹.۵۳	۵۴.۲۸	۹۹.۳۲
۱۳۷۷	۶۸.۳۸۲۹	۹۱.۲۰	۱۶.۴۰۹۴	۸۳.۱۱	۶۰.۷۹۳۳	۶۸.۱۲۷۰۳	۳۳.۶۸	۶۷.۵۱	۱۴.۳۰	۲۳.۳۲
۱۳۷۸	۳۴.۴۹۲۹	۷۲.۲۸	۵۴.۵۱۰۴	۶۸.۲۴	۴۰.۱۰۰۴۸	۹۵.۱۶۶۴۸	۰۶.۴۹	۸۰.۵۰	۶۱.۲۹	۶۶.۳۰
۱۳۷۹	۱۶.۴۸۹۹	۶۱.۰۰	۳۲.۶۳۹۶	۳۱.۲۵	۵۰.۱۱۲۹۵	۹۶.۱۹۶۲۳	۳۷.۴۳	۶۳.۵۶	۹۷.۲۴	۵۹.۳۲
۱۳۸۰	۹۰.۴۴۶۷	۸۰.۸۰	۹۸.۷۹۰۳	۵۷.۲۳	۹۰.۱۲۳۷۱	۱۹.۲۳۰۲۳	۱۱.۳۶	۸۹.۶۳	۴۱.۱۹	۳۳.۳۴
۱۳۸۱	۰۳.۷۴۶۷	۱۳.۶۷	۲۵.۹۶۸۵	۵۴.۲۲	۴۰.۱۴۷۵۸	۶۵.۲۵۶۶۶	۶۰.۵۰	۶۳.۶۵	-۹.۲۹	۷۳.۳۷
۱۳۸۲	۰۰.۵۲۰۰	۳۶.۳۰۰	۹۹.۱۱۱۱۳۳	۸۵.۱۴	۸۰.۲۰۳۷۵	۹۸.۳۲۰۸۰	۵۲.۲۵	۵۹.۵۴	۲۱.۱۶	۶۷.۳۴
۱۳۸۳	۵۱.۵۴۰۵	۹۵.۳	۷۷.۱۴۷۰۵	۲۰.۳۲	۵۰.۲۶۰۲۷	۳۳.۴۱۹۵۵	۷۷.۲۰	۵۰.۵۶	۸۸.۱۲	-۵.۳۵
۱۳۸۴	۴۵.۶۰۶۷	۸۸.۱۱	۹۲.۱۷۵۰۶	-۵.۱۹	۹۰.۶۴۴۵۹	۸۲.۸۴۲۰۶	۳۸.۹	۱۶.۲۷	۱۸.۷	۷۹.۲۰
۱۳۸۵	۹۷.۹۷۸۶	۸۴.۶۱	۱۸.۲۲۴۴۹	۲۳.۲۸	۰۰.۷۲۸۶۲	۵۶.۹۷۷۳۱	۴۳.۱۳	۸۱.۳۰	-۱.۱۰	۹۷.۲۲
۱۳۸۶	۱۴۴۹۶۳	۶۸.۱	۷۷۳۸۰.۷	۲۲	۷۷.۹۲۶۱۰	۶۳.۱۲۶۳۳۳	۱۵.۷	۲۹.۶	۱۱.۵	۲۱.۷
۱۳۸۷	۱۶۳۶۶.۷۲	۱۲.۹	۳۳۱۳۷.۴	۲۱	۲۲.۱۲۷۷۹۴	۵۰.۱۶۷۱۵۲	۱۲.۸	۲۵.۹	۹.۸	۱۹.۸
۱۳۸۸	۸۶۰۵.۹۶	-۴۷.۴	۵۰۷۸۱.۸	۵۳	۹.۱۶۷۲۹۹	۷۳.۲۰۹۰۲۹	۵.۱۴	۳۰.۴	۴.۱	۲۴.۳
۱۳۸۹	۱۲۱۴۶.۱۵	۴۱	۷۰.۶۳۸.۱	۳۹	۱۷.۱۱۶۵۰۰	۴.۱۶۸۷۴۸	۱۰.۴	۶۰.۶	۷.۲	۴۱.۹
۱۳۹۰	۲۵۱۹۴.۴۳	۱۰.۷	۸۷۵۲۶.۸	۲۴	۶.۱۵۷۸۹۲	۶.۲۲۰۴۱۷	۱۶	۵۵.۴	۱۱.۴	۳۹.۷

منبع: سازمان امور مالیاتی کشور، دفتر مطالعات و تحقیقات مالیاتی

Estimated Long Run Coefficients using the ARDL Approach

ARDL(2,0,3,0,2) selected based on Schwarz Bayesian Criterion

Dependent variable is LIPG

33 observations used for estimation from 1358 to 1390

Regressor Coefficient Standard Error T-Ratio[Prob]

LIGG .081407 .063382 1.2844[.214]

LTC2 -.066693 .041937 -1.5903[.128]

LDFI -.018886 .021472 -.87953[.390]

LIR -.66992 .16431 -4.0772[.001]

INPT 1.8125 .21122 8.5813[.000]

D1 .18034 .064221 2.8082[.011]

D2 .16751 .047782 3.5058[.002]

